

یادداشت
صبح زنگنه | کارشناس مسائل غرب آسیا

توقف جنگ یمن

نمایش شکست اعتبار نظامی آمریکا

اعلام توقف جنگ علیه یمن به این دلیل است که ادامه این جنگ عملا اعتبار تسلیحات آمریکایی و توانایی مدیریت صحنه‌های نظامی توسط ایالات متحده را به شدت زیر سؤال برده بود. ادوات نظامی اعم از هواپیماهای آمریکایی در این جنگ با مشکلات عملیاتی متعددی مواجه شدند و همین امر باعث زیرسؤال رفتن اعتبار این ادوات نظامی شده است. از طرف دیگر نیروهای یمنی با اعتماد به نفس زیادی صحنه را مدیریت کرده و به پیش می‌بردند. بنابراین چنین شرایطی آمریکا را در وضعیتی قرار داد که باید از میان سناریوهای مختلف، گزینه‌ای را انتخاب می‌کرد. نخستین گزینه پیش روی آمریکا این بود که جنگ فعلی را ادامه دهد و به این ترتیب در عمل وارد یک جنگ فرسایشی شود، چراکه اغلب عملیات نظامی آمریکا که از طریق هوایی و دریایی بود هیچ‌گونه پیروزی بر یمن ایجاد نمی‌کرد. گزینه دیگر ورود به جنگ زمینی بوده که به دلیل کشته شدن نیروهای نظامی اش و هزینه‌های بالای این نوع جنگ، اقتدار نظامی آمریکا و اعتبار دولت و ارتش آمریکا را در داخل این کشور با چالش مواجه می‌کرد و باعث تشدید اعتراضات در داخل آمریکا می‌شد. در نهایت به نظر می‌رسد آمریکا به سمت گفت‌وگو و توافق با یمنی‌ها و اعلام آتش‌بس حرکت کرده است؛ تا اعتبار خود را حفظ کند. این گفت‌وگوها با میانجیگری دولت عمان شکل گرفته و به توافقی رسید که طبعاً تمام تحریکات اسرائیل را شکست داد و خسارتی برای اسرائیل هم محسوب می‌شود. لازم است اشاره کنیم که عملیات‌های انصارالله در طول این مدت نشان دهنده توانمندی و قدرت آنهاست و این اقدامات شایسته احترام است. همچنین، غربی که مردم یمن در مقابل خنایات اسرائیل نشان داده‌اند، قابل تقدیر است؛ چرا که این واکنش‌ها در حمایت از یک مسئله انسانی بزرگ و دفاع از جان فلسطینیان صورت می‌گیرد. در همین راستا کشورهای عربی و اسلامی در صورتی که قادر به اقداماتی شبیه به عملیات‌های انصارالله نیستند، می‌توانند دست‌کم روابط خود را با رژیم اسرائیل قطع کنند، مانع ارسال کمک‌های تسلیحاتی به اسرائیل شوند و با اعتراض جدی به حامیان این رژیم، همانند آمریکا، از مواضع انسانی و حقوقی فلسطینیان حمایت کنند.

سفیر سابق ایران در پاکستان در گفت‌وگو با «جام جم» تشریح کرد:

ظرفیت ایران برای حل مناقشه شبهه‌قاره

بین هند و پاکستان در میان کشورها و ملت‌های منطقه وجود دارد. گر چه خطر بالقوه استفاده از این سلاح همواره وجود داشته لیکن عقلانیت موجود در هر دو طرف درگیری موجب شده تا تنش‌ها به نحوی مدیریت شود که احتمال استفاده از سلاح هسته‌ای به حداقل ممکن برسد. آنچه ضروری و فوری است، تلاش همه جانبه برای کنترل و کاهش درگیری‌های موجود بین دهل‌ی نو و اسلام‌آباد است.

آقای ایران از زمان آغاز دور جدید تنش‌ها ریزنی‌هایی را با مقامات دو کشور برای میانجیگری آغاز کرده بود. ما چه ظرفیت‌هایی برای کمک به هند و پاکستان برای حل این مشکل داریم؟

نظر به این‌که جمهوری اسلامی ایران روابط حسنه و دیرینه‌ای با هر دو کشور داشته از مشترکات متعددی از جمله فرهنگی، زبانی، تاریخی و جغرافیایی با هر یک از این دو برخوردار است و ارتقای متقابل مناسبات با هر دو کشور جزو اولویت‌های اساسی به‌شمار می‌رفته، از این رو کشورمان از ظرفیت خوب و تاثیرگذاری برای کنترل و کاهش درگیری‌های موجود، برخوردار است؛ البته از یک سو فرآیند این اقدام، فرآیندی زمانبر است و از سوی دیگر، اهمیت موضوع ایجاب می‌کند سایر کشورها نیز در این ابتکار عمل، به‌شکلی موثر و مسئولانه مشارکت کنند.

آقای با توجه به این‌که هند و پاکستان دو کشور اتمی هستند همواره این نگرانی وجود دارد که دامنه درگیری نظامی این دو کشور به استفاده از سلاح‌های غیر متعارف و هسته‌ای کشیده شود. چقدر چنین نگرانی وجود دارد؟

به هر صورت نگرانی استفاده از سلاح هسته‌ای در درگیری نظامی

هند و پاکستان سرانجام پس از هفته‌ها تهدید و تنش وارد فاز درگیری نظامی شدند، حملاتی که با موشک، جنگنده و توپخانه صورت گرفته است. سخنگوی وزارت دفاع پاکستان اعلام کرد که هند به چندین شهر پاکستان از جمله بهاولپور و مظفرآباد حمله کرده‌است

و در خط کنترل (Line of Control) در کشمیر درگیری‌های شدیدی در جریان است. دولت هند هم با انتشار بیانیه‌ای رسمی اعلام کرد که نیروهای مسلح این کشور عملیاتی موسوم به «سیندور»، را در برخی نقاط مشخص در خاک پاکستان و منطقه جامو و کشمیر تحت کنترل اسلام‌آباد به اجرا گذاشته‌اند. این درگیری میان دو کشور با واکنش کشورهای مختلفی از جمله جمهوری اسلامی ایران مواجه شده است، اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه با ابراز نگرانی شدید نسبت به تشدید تنش‌ها بین هند و پاکستان، هر دو طرف را به خویشتنداری فرا خواند. در همین ارتباط سیدمحمدعلی حسینی، سفیر سابق ایران در پاکستان و سخنگوی پیشین وزارت امور خارجه این‌گونه درگیری‌ها را موجب رضایت طرف یا طرف‌هایی عنوان کرد که ریشه این اختلافات را در بین دو کشور از چند دهه قبل ایجاد کرده‌اند. این دیپلمات ارشد کشورمان معتقد است رژیم صهیونیستی نیز به دلیل اهداف و ماهیت ضدانیتی و ضد انسانی خود با اشتیاق فراوان از این گونه تنش‌ها در منطقه استقبال می‌کند. همچنین حسینی به تشریح دلایل شکل‌گیری این تنش، برندگان اصلی درگیری میان هند و پاکستان، نقش ایران و دیگر کشورها در مدیریت درگیری‌های شبه قاره هند پرداخت.

متن کامل این گفت‌وگو به شرح ذیل است:

آقای هند و پاکستان سال‌هاست در حال درگیری‌های لفظی هستند اما همواره این تنش‌ها مدیریت شده بود که به فاز نظامی نرسد. چه مسأله‌ای در شرایط فعلی باعث درگیری نظامی شد؟

این دو کشور علاوه بر درگیری‌های لفظی بارها جنگ و درگیری نظامی را تجربه کرده و متأسفانه این بار نیز درگیر این امر ناخوشایند شده‌اند که انتظار می‌رود خویشتنداری و تن دادن به راه‌حل‌های مسالمت‌آمیز برای حل و فصل اختلافات، توسط دو طرف درگیری، به‌سرعت شاهد خاتمه آن باشیم.

آقای هند و پاکستان برای حل ریشه‌ای مشکلات چه باید کنند؟ قطعاً راه‌حل نظامی برای حل و فصل اختلافات، نامناسب، ناکارآمد، پرخطر و پرخسارت برای هر دو طرف خواهد بود. مناسب‌ترین راه‌حل همواره مورد توجه و توصیه جمهوری

شی و پوتین با محوریت مقابله با سیاست‌های آمریکا با یکدیگر دیدار کردند

قدرت‌نمایی علیه ترامپ

شی جین پینگ، رهبر و رئیس‌جمهور چین چهارشنبه و به منظور شرکت در مراسم هشتادمین سالگرد پایان جنگ جهانی دوم وارد مسکو شد تا در یک اقامت چهارروزه ضمن دیدار از رژه بزرگ میهنی که برای روس هانمادی از پیروزی بر فاشیسم و نازیسم است دیداری مهم و نمادین را به‌متای روس خود در کرملین برگزار کند. زمان برگزاری این دیدار نیز کاملاً نمادین است. این دیدار در برهه‌ای از زمان برگزار می‌شود که هم مسکو بر سر سرنوشت صلح در اوکراین و هم پکن در بحرانی‌ترین زمان جنگ تعرفه‌ها با واشنگتن و به نوعی در یک جدال دیپلماتیک با آمریکا قرار دارند. این دیدار می‌تواند فارغ از قراردادهای امضا شده، پیامی واضح برای پایتخت‌های غربی به خصوص کاخ سفید در نظر گرفته شود.

قدرت‌نمایی، آنچه پوتین می‌خواهد

در هشتادمین سالگرد پیروزی در جنگ جهانی دوم، مسکو میزبان مهمانانی بسیاری از نقاط مختلف جهان بود. با این حال، جایگاه یکی از آنها به‌طور کامل ویژه است. شی جین پینگ، رئیس‌جمهور چین، نه‌تنها برای شرکت در جشن‌ها، بلکه در قالب یک سفر رسمی و جداگانه به روسیه سفر کرده است. این واقعیت به خودی خود نمادین است. این رویداد، نه‌تنها گواهی بر روابط خاص بین روسیه و چین است، بلکه پیامی است به پایتخت‌های غربی، در زمانی که بحث‌های گسترده و پرحاشی درباره سرنوشت توافق اوکراین در جریان است، مسکو با برگزاری همایشی بزرگ نشان داد که موضوعش با

برش

چرا کاخ سفید نمی‌تواند پکن و مسکو را از هم جدا کند؟

اما درخصوص کارایی استراتژی کیسینجر معکوس در شرایط فعلی اما و اگرهای فراوانی وجود دارد. به عبارت دیگر بنا به دلایلی آمریکا نمی‌تواند روسیه را از چین جدا کند، اصولاً ایالات متحده حتی اگر بتواند مابین مسکو-پکن اختلاف افکند باز هم منابع آزاد برای بازدارندگی یا رقابت با چین، کافی نخواهند بود. در درازمدت، استفاده از این استراتژی کیسینجر معکوس تنها روسیه را تقویت می‌کند و می‌تواند دست برتر را به روسیه در معادلات آینده اروپا ببخشد.

طبعاً این‌گونه درگیری‌ها مایه انبساط خاطر و رضایت (گرچه کوتاه‌مدت) طرف یا طرف‌هایی خواهد شد که ریشه این اختلافات را در بین دو کشور از چند دهه قبل ایجاد کرده‌اند. از سوی دیگر رژیم آپارتاید صهیونیستی نیز به دلیل اهداف و ماهیت ضد انیتی و ضد انسانی خود با اشتیاق فراوان از این گونه تنش‌ها در منطقه استقبال می‌کند. در نتیجه این درگیری به فرض ادامه و تشدید و گسترش قطعاً برنده‌ای نخواهد داشت و جمعیت متراکم و مردم شریف این دو کشور و در پی آن، ملت‌های منطقه متحمل خسارت‌های جدی خواهند شد.

آقای آیا در این درگیری‌ها پای کشورهای دیگری چون آمریکا در میان است و آیا در صورت ادامه دار شدن درگیری‌ها ممکن است کشورهایی نظیر آمریکا در حمایت از یکطرف ورود کنند؟

تا این لحظه اطلاع موثقی مبنی بر د خالت کشورهای ثالث در آغاز درگیری و تنش‌ها مشاهده نشده لیکن در صورت ادامه و گسترش درگیری‌ها، احتمال ورود کشورهای دیگر به این قضیه می‌رود اما امر مهم، انگیزه و نوع و ماهیت ورود کشورها در این تنش و درگیری است. در رقابت‌های منطقه‌ای از گذشته تاکنون، آمریکا و رژیم صهیونیستی در یک طرف و چین در طرف دیگر قضیه قرار داشته‌اند. صرف‌نظر از انگیزه پلید و نقش مخرب و خیانت‌آمیز رژیم کثیف صهیونیستی که نامنی و بی‌ثباتی در منطقه را دنبال می‌کند و تضعیف، بلکه نابودی زیرساخت‌های کشورهای اسلامی را هدف‌گذاری کرده است، حساسیت فوق‌العاده تنش و درگیری‌های اخیر بین دهل‌ی نو و اسلام‌آباد و تبعات خطرناک پیدا و پنهان آن ایجاب می‌کند همه کشورهای تاثیرگذار با هدف پیشگیری از وقوع بحرانی گسترده در این منطقه و همچنین مدیریت تنش‌ها به سرعت و با درایت به موضوع ورود کرده و با افزایش ریزنی‌ها، این هدف را دنبال کنند.

آقای در نهایت چطور می‌توان هر چه سریع‌تر این تنش را مدیریت کرد؟ وظیفه سازمان ملل و سایر کشورها چیست؟

دخالت مسئولانه و سریع سازمان ملل و شورای امنیت که حفاظت از صلح و امنیت جهانی را جزو وظایف اساسی خود می‌داند حتماً موثر خواهد بود. نقش کشورهایی که با هند و پاکستان روابط حسنه و تاثیرگذاری دارند نیز موثر و سازنده است. تلاش‌ها و ریزنی‌های تلفنی و حضوری مقامات جمهوری اسلامی از جمله رئیس‌جمهور محترم و وزیر محترم امورخارجه برای ایفای نقشی مثبت و سازنده در پیشگیری از تشدید تنش‌ها و دعوت طرفین به خویشتنداری می‌تواند الگویی برای سایر کشورها باشد.

انتظار می‌رود باخویشتنداری دوطرف درگیری و تن دادن به راه‌حل‌های مسالمت‌آمیز برای حل و فصل اختلافات به سرعت شاهد خاتمه آن باشیم

حسنه و تاثیرگذاری دارند نیز موثر و سازنده است. تلاش‌ها و ریزنی‌های تلفنی و حضوری مقامات جمهوری اسلامی از جمله رئیس‌جمهور محترم و وزیر محترم امورخارجه برای ایفای نقشی مثبت و سازنده در پیشگیری از تشدید تنش‌ها و دعوت طرفین به خویشتنداری می‌تواند الگویی برای سایر کشورها باشد.

آقای برندگان اصلی درگیری نظامی میان هند و پاکستان چه کشورهایی هستند؟

خود را بی‌اثر کند به شکلی که میزان تجارت این کشور با روسیه نسبت به سال ۲۰۲۱ نزدیک به ۲/۵ برابر شده است. طبق گزارش مؤسسه مطالعات چین مرکاتور (MERICS) تجارت دوجانبه در سال ۲۰۲۴ به رکورد ۲۴۵ میلیارد دلار رسید که ۶۶ درصد بیشتر از سال ۲۰۲۱، سال قبل از جنگ که عددی نزدیک به ۱۴۷ میلیارد دلار بوده را نشان می‌دهد. همچنین واردات نفت خام چین از روسیه نیز به رکورد ۶۲ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال ۲۰۲۱، ۵۴ درصد افزایش یافته است. اما این راهبرد پس از بازگشت ترامپ به کاخ سفید و اتخاذ سیاست‌های تهاجمی به خصوص نسبت به چین با اعمال تعرفه‌های تجاری به میزان ۱۲۵ درصد پکن را مجبور کرد این بار برای نشان دادن قدرت خود در معادلات جهانی وارد معرکه شود و سیاست‌های ترامپ را به شدیدترین شکل ممکن به چالش بکشد. از همین‌روشی چین پینگ در یادداشتی که یک روز قبل از سفر خود به مسکو در

هیچ راهبرد مشخصی برای تقابل با چین وجود ندارد

آمریکا پس از رفع تهدید روسیه، همچنان بر اروپا متمرکز خواهد ماند و «چرخش به آسیا» رخ نخواهد داد. علت این امر، ریشه‌های تاریخی و پیوندهای عمیق آمریکا با اروپاست. انگیزه اصلی دولت ترامپ برای پایان دادن به جنگ اوکراین، راهی‌ای با بار مالی و امنیتی آن است، نه تغییر تمرکز به آسیا. در حالی که دولت آمریکا از سه‌م کم اروپا در تأمین امنیت خود ناراضی است، راهبرد بهتری جز کاهش تعهدات وجود دارد. با این حال، هنوز راهبرد مشخصی برای مقابله با چین تدوین نشده و تلاش‌ها برای تمرکز بر منطقه هند و اقیانوس آرام، با موانعی داخلی و نیاز به جلب حمایت کنگره برای تخصیص بودجه روبه‌روست.

هیچ شخص ثالثی را هدف قرار نمی‌دهد و تحت کنترل هیچ شخص ثالثی هم قرار نمی‌گیرد.» این کلمات به خوبی نشان می‌دهد که رویکرد چین نسبت به حمایت همه جانبه روسیه در سطح بین‌المللی تغییر پیدا کرده و از این پس باید منتظر ایفای نقش فعال‌تری از پکن در حمایت از مسکو در عرصه بین‌الملل باشیم.

«کیسینجر معکوس»، ایده‌آل ترامپ

سیاست خارجی ترامپ در طول صد روز گذشته در قبال چین و روسیه استفاده از الگوی «کیسینجر معکوس» بوده است. به این معنا که دولت ترامپ سعی کرده با استفاده از الگوی کیسینجر معکوس با ارائه پیشنهادات و سوسه‌انگیز اقتصادی و حمایت از گفتمان روسیه در قبال جنگ اوکراین، مسکو را وارد مدار خود کند و به این شکل به مرور زمان فاصله معناداری میان روسیه و چین ایجاد کند. تا در نهایت بتواند با خروج سرمایه‌های خود از باتلاق اروپا تمام تمرکز خود را متوجه چین کرده و به مقابله با بزرگ‌ترین تهدید هم‌زمنی آمریکا بپردازد.

این استراتژی در اوایل دهه ۷۰ میلادی در قبال شوروی از سوی واشنگتن اعمال شد و توانست اهداف کاخ سفید را که در آن زمان فاصله انداختن و جدایی میان چین و شوروی بود را با موفقیت برآورده سازد.

بهره سخن

البته، در طول این سفر، مسائل انباشته‌شده در دستور کار دوجانبه، برنامه‌های جدید برای توسعه سازمان همکاری شانگهای در آستانه اجلاس تیانجین این سازمان و مسائل کلیدی بین‌المللی ازجمله خاورمیانه، افغانستان و تشدید درگیری بین هند و پاکستان مورد بحث قرار گرفته است. اما اهمیت نمادین این سفر، همچنان از هر یک از مهم‌ترین توافقات حاصل از مذاکرات شی جین پینگ در مسکو، مهم‌تر خواهد بود.

کاشت بذراحيای روسیه

استراتژی کیسینجر معکوس با هدف مهار چین از طریق آشتی با روسیه (لغو تحریم‌ها در ازای تمرکز آمریکا بر آسیا) ریسک تقویت مسکو و ظهور دوباره آن به عنوان یک تهدید را به همراه دارد. در حالی که اهمیت نقش نیکسون در شکاف چین - شوروی اغراق‌آمیز است، باید توجه داشت که نزدیکی آمریکا به چین، اگرچه مزایایی داشت، به قدرت‌گیری پکن نیز کمک کرد. کیسینجر معکوس با امتیاز دادن به روسیه، آن را برای رقابت استراتژیک آینده تقویت می‌کند. اگرچه پتانسیل رشد بلندمدت روسیه کمتر از چین دهه ۷۰ است اما توانایی هسته‌ای و دریایی این کشور همچنان یک تهدید جدی برای اروپا و آمریکا محسوب می‌شود.